

Ympäristölupa Ahveniston ampumarata ja ratkaisu toiminnan aloittamisesta muutoksenhausta huolimatta

Valmistelija: ympäristötarkastaja Petra Korkiakoski, p. 040 0712830

Lupapäätöksen kertoelmaosassa esitetään hakijan hakemus (kohdat 1–12) ja asian käsittelyvaiheet (kohta 13). Ratkaisuosassa (kohdat 14–20) esitetään viranomaisen ratkaisu, lupamääräykset perusteluineen sekä lupamaksu, päätöksen toimeenpanoasioita ja muutoksenhaku.

KERTOELMAOSA (YSA)

1 ASIA

Päätös ympäristönsuojelulain 39 §:n mukaisesta hakemuksesta. Päätös sisältää ympäristönsuojelulain 199 §:n mukaisen ratkaisun toiminnan aloittamisesta muutoksenhausta huolimatta.

2 LUVAN HAKIJA

Hämeenlinnan Ampumaseura ry
Paroistentie 2
13600 Hämeenlinna
Y-tunnus 1084337-8
Yhteyshenkilö: Jari Lemmetyinen

3 TOIMINTA JA SEN SIJAINTI

Ahveniston ampumarata
Hiihtomäentie
13130 Hämeenlinna
Kiinteistötunnus 109-420-14-0

Hakemus koskee Hämeenlinnan Ampumaseura ry:n hallinnoiman Ahveniston ampumaradan toimintaa. Radalla harjoitetaan urheiluammuntaa pienoiskiväärillä, pienoispistoolilla, vapaapistoolilla ja isopistoolilla. Ampumarata koostuu kahdesta lajiradasta, joilla yhdellä ammutaan pistooleilla (ampumamatka 25 m) ja toisella pienoiskiväärillä (ampumamatka 50 m). Ammuntamäärät eri aseilla ovat viime vuosina yhteensä olleet enimmillään noin 78 000 laukausta vuodessa (vuonna 2020). Toiminta ampumaradalla on alkanut vuonna 1965.

Ampumaradan edellinen ympäristölupa päättyi määräaikaisena 31.12.2020. Ennen määräaikaisen luvan päättymistä radalle myönnettiin toistaiseksi voimassa oleva ympäristölupa, joka myöhemmin kumottiin Vaasan hallinto-oikeuden päätöksellä 17.12.2021. Korkein hallinto-oikeus ei myöntänyt valituslupaa Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen. Ahveniston ampumaradan uutta ympäristölupaa haetaan nyt määräaikaisena 31.12.2035 asti voimassa olevaksi.

4 LUVAN HAKEMISEN PERUSTE

Ulkona sijaitseva ampumaratatoiminta on luvanvaraista ympäristönsuojelulain (527/2014) 27 §:n ja lain liitteen 1 taulukon 2 kohdan 14 a nojalla.

5 LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Valtioneuvoston asetuksen ympäristönsuojelusta (713/2014) 2 §:n kohdan 13 mukaan kunnan ympäristölupaviranomainen on toimivaltainen lupaviranomainen ulkona sijaitsevan ampumaradan ympäristölupa-asiassa. Toimivalta on delegoitu Hämeenlinnan kaupunkirakennelautakunnan päätöksellä 8.3.2023 § 34 ympäristöjohtajalle.

6 ASIAN VIREILLETULO

Lupahakemus on tullut vireille 31.1.2023.

7 TOIMINTAA KOSKEVAT LUVAT, SOPIMUKSET JA ALUEEN KAAVOITUSTILANNE

Ahveniston ampumarata sijaitsee Hämeenlinnan kaupungin omistamalla kiinteistöllä 109-420-14-0, jolta Hämeenlinnan Ampumaseura on vuokrannut osan ampumaratakäyttöön. Vuokrasopimus on voimassa 31.12.2035 asti.

Ampumaradan alue on merkitty Hämeenlinnan kaupungin yleiskaavaan merkinnällä E/SL; erityisalue ja luonnonsuojelualue. Rata-alue ei ole osana Hämeenlinnan kaupungin asemakaavaa. Ahveniston ampumarata on merkitty Kanta-Hämeen maakuntakaavaan 2040 maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävänä ampumaratana.

Ampumaradalla on ollut Hämeenlinnan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunnan vuonna 2012 myöntämä ympäristölupa (YMRALA 19.9.2012 § 175), joka päättyi määräaikaisena 31.12.2020. Ennen luvan päättymistä ampumaradalle haettiin uutta ympäristölupaa, jonka Hämeenlinnan kaupungin ympäristöjohtaja myönsi toistaiseksi voimassa olevana 21.8.2020 (19/21.8.2020, dnro HML/3507/11.01.00/2018). Hämeen ELY-keskus valitti ympäristöluvasta Vaasan hallinto-oikeuteen, minkä seurauksena hallinto-oikeus kumosi myönnetyn ympäristöluvun 17.12.2021 (814/2021 dnro 20117/03.04.04.19/2020). Luvan kumoamisesta tehtiin valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka 9.5.2022 tekemällään päätöksellä ei myöntänyt asiaan valituslupaa.

8 TOIMINNAN SIJAINNAN YMPÄRISTÖOLOSUHTEET

Ahveniston ampumarata sijaitsee Hämeenlinnan kaupungissa Ahveniston alueella kaupungin keskustasta länteen. Rata-alue on rakennetusta ympäristöstä eristyksissä Ahvenistonharjun osana olevan supan pohjalla Ahvenistonjärven koillispuolella. Maasto radan lähiympäristössä on metsävaltaista kivennäismaata. Alue on osana luonnonsuojelualuetta ja sen ympäristössä kulkee luontopolkuja. Muutaman sadan

metrin päässä ampumaradalta pohjoiseen sijaitsee Ahveniston moottorirata. Pullerinmäen asuinalue sijaitsee radalta itään harjun rinteiden toisella puolella.

8.1 Topografia ja maaperä

Ahveniston ampumarata on perustettu luode-kaakko-suuntaisen Ahvenistonharjun osana olevaan melko kapeaan ja pitkittäismuotoiseen suppaan. Ampumaradan maanpintaan nähden suppaa ympäröivät rinteet kohoavat radan koillispuolella 35–42 metriä korkeammalle, lounaassa korkeuseroa on 20–35 metriä ja kaakossa rinteiden ja radan maanpinnan välinen korkeusero on noin 30 metriä. Pistooliradan luoteispuolella kohti moottorirataa on pienempi noin kahdeksan metrin korkuinen rinne, jonka takana osa moottoriradasta on samalla korkeudella ampumaradan kanssa. Koska rinteet ovat jyrkkiä ja ne alkavat heti ampumaradan vierestä, estävät ne tehokkaasti ampumamelun leviämisen radan ympäristöön.

Geologian tutkimuskeskuksen 1:20 000 maaperäkartan mukaan rata-alueella ja siitä pohjoisesta kaakkoon pintamaa on hiekkaa, kun taas radan länsipuolella luoteesta kaakkoon kulkeva Ahvenistonharjun ydinosa on soravaltainen. Ampumarata-alueen kaakkoisreunassa osin pienoiskivääriradan alueella on kuitenkin myös maastokarttaan merkitty soistuneempi kohta, joka viittaa paikallisempaan vettä paremmin pidättävään maa-ainekseen.

8.2 Pintavedet

Pintavesien suhteen ampumaradan alue kuuluu Kokemäenjoen päävesistöalueen osana olevaan Hämeenlinnan alueen 3. jakovaiheen valuma-alueeseen (35.233). Lähin vesilain (587/2011) mukainen vesistö on Ahvenistonharjun toisella puolella oleva Ahvenistonjärvi, mutta ojien puutteen ja rataa ympäröivien korkeiden rinteiden vuoksi ampumaradalta ei ole pintavesiyhteyttä vesistöön. Pääosin vettä hyvin läpäisevän maaperän vuoksi rata-alueella muodostuu paikallisia pintavesiä ainoastaan pienoiskivääriradan kaakkoisosassa, jossa maa on rehevämmän kasvillisuuden perusteella paikoin muuta aluetta kostempaa. Ulkopuolisten pintavesiyhteyksien puuttumisen vuoksi pienoiskivääriradan alueen sade- ja sulamisvedet joko haihtuvat tai suotautuvat samaan tapaan muun ampumarata-alueen pintavesien kanssa.

8.3 Pohjavedet

Ampumarata sijaitsee Ahveniston 1-luokan pohjavesialueella (0410902) ja sen muodostumisalueella. Pohjavesialue kulkee Ahvenistonharjun mukaisesti kaakko-luode-suuntaisesti. Akviferityyppi on antikliininen ja arvio muodostuvan pohjaveden määrästä on 3 650 m³/d. Noin 800 m ampumaradalta kaakkoon sijaitsee Ahveniston vedenottamo. Vedenottamalla hyödynnetään luontaisen pohjaveden lisäksi ampumaradalta neljän kilometrin päässä lounaassa sijaitsevasta Alajärvestä pumpatusta vedestä imeytettyä tekopohjavettä. Ampumaradalta luoteeseen noin kolmen kilometrin päässä sijaitsee lisäksi Parolan pohjavesialueen (0408251) puolella oleva Pikku-Parolan vedenottamo, jonka suuntaan Ahveniston pohjavesialueelta on hydraulinen yhteys.

Geologian tutkimuskeskus on tehnyt Ahveniston ja sen viereisten Parolan ja Hattelmalanharjun pohjavesialueille rakenteellisen selvityksen, jonka perusteella harjujakson ydinaines on soravaltaista, sen reunaosat hiekkaisia ja liepeillä on hiesua ja hietaa. Ampumaradan ja siitä kaakkoon olevan Ahveniston vedenottamon puolivälissä kallion pinta on paikoin tasossa yli 90 m mpy., vedenottamon kohdalla taas sitä alempana. Ampumaradalta luoteeseen kohti Parolan pohjavesialuetta kallio laskee melko tasaisesti. Pohjaveden päävirtaussuunta alueella on selvityksen mukaan kohti luodetta.

Ahveniston pohjavesialueella on runsaasti veden tarkkailuun tarkoitettuja pohjavesiputkia. Niistä tehtyjen havaintojen perusteella pohjaveden korkeus vaihtelee Ahvenistonjärven ympäristössä korkeintaan muutamia kymmeniä senttimetrejä epäjohdonmukaisesti niin, että veden pinta on välillä korkeammalla järven pohjoisreunalla ja välillä sen eteläpuolella.

8.4 Luonnonsuojelualueet

Ampumarata sijaitsee Ahveniston luonnonsuojelualueella ja Ahveniston-Linnanharjun Natura 2000-alueella. Ahvenistonharjun alue kuuluu myös valtakunnalliseen harjujensuojeluohjelmaan. Natura-alueensuojeluperusteina on kuusi eri luontotyyppiä; karut ja kirkasvetiset järvet, humuspitoiset järvet ja lammet, luonnonmetsät, lehdot,

harjumetsät ja puustoiset suot. Alueella esiintyy myös uhanalainen hämeenkylmänkukka (*Pulsatilla patens*).

Ampumaradan toiminnalla ei katsota olevan heikentävää vaikutusta suojelualueeseen tai sen suojeluperusteisiin, sillä se on keskittynyt rajoitetulle ja jo kauan ampumakäytössä olleelle alueelle. Osaltaan ampumaradan voidaan myös nähdä edistävän suojeltavia luontoarvoja, sillä muuhun Ahveniston alueeseen verrattuna radan lähistöllä olevaan kasvillisuuteen voidaan arvioida kohdistuvan vähemmän esimerkiksi tallaamisesta aiheutuvaa rasiutusta. Ampumatoiminnasta peräisin olevat haitta-aineet ovat keskittyneet ampumaradan rakenteisiin, eikä uutta kuormitusta käytännössä synny radalla käytössä olevien luotiloukkujen ansiosta.

8.5 Lähimmät rakennukset

Ampumaradan keskipisteestä yhden kilometrin säteellä on Maanmittauslaitoksen maastotietokannan mukaan noin 282 asuinrakennusta, joista suurin osa sijaitsee radasta itään Pullerinmäen alueella supan rinteiden toisella puolella. Koska radalla käytettävien aseiden melupäästöt ovat vähäisiä, ampumasuunta on asuinalueeseen verraten päinvastaiseen suuntaan kohti lounasta, ja välittömästi ampumapaikkojen takaa alkaa paikoin yli 40 metriä korkea äänen leviämistä voimakkaasti rajoittava rinne, ei ampumaradan toiminnalla ole havaittavaa meluvaikutusta asuinalueilla.

Liitteenä 2 on kartta toiminnan sijoittumisesta.

9 TOIMINNAN JA SEN LAAJUUDEN KUVAUS

9.1 Yleiskuvaus toiminnasta

Ahveniston ampumarata on suunniteltu urheiluammuntaa varten. Ampumarata-alueella on kaksi erillistä lajirataa, joista yhdellä ammutaan pienoispistoolilla, vapaapistoolilla ja isopistoolilla ja toisella pienoiskiväärillä. Pistooliradalla ampumamatka on 25 metriä ja pienoiskivääriradalla 50 metriä, molemmilla radoilla on 30 käytössä olevaa ampumapaikkaa. Ampumasuunta radoilla on kohti lounasta. Ampumarata on pääosin harjoituskäytössä. Sallitut käyttöajat ovat edellisen voimassa olleen ympäristöluvan

mukaan olleet maanantaista lauantaihin kello 9–21 ja sunnuntaisin kello 12–21. Lisäksi radalla on ollut lupa järjestää kilpailuja mainituista ajoista poiketen viikonloppuisin enintään viisi kertaa vuodessa. Radalla on viime vuosina pääosin ollut 30–60 käyttäjää vuodessa, kilpailuissa osallistujia on tyypillisesti ollut 80–90. Kilpailuja on tyypillisesti ollut alle viisi vuodessa. Rataa käyttävät Hämeenlinnan Ampumaseuran jäsenten lisäksi poliisi, Puolustusvoimat ja Rikosseuraamuslaitos. Kokonaisammuntamäärät radalla ovat vaihdelleet, vuosina 2017–2021 ne ovat olleet eri aseilla yhteensä noin 43 000–78 000 laukausta vuodessa.

9.2. Haettavat toiminta-ajat ja laukausmäärät

Ahveniston ampumaradan sallituiksi käyttöajoiksi esitetään radan 31.12.2020 päättyneen ympäristöluvan mukaisesti maanantaista lauantaihin kello 9-21 ja sunnuntaisin kello 12-21. Ahveniston ampumaradan meluvaikutukset ovat pienet, eikä amunnasta syntyvän melualueen alle jää melulle herkkiä asutus- tai muita rakennuskohteita.

Radan käyttömäärät ovat vaihdelleet vuosittain, vuodesta 2017 sillä on ammuttu enimmillään noin 78 000 laukausta vuodessa. Käyttäjämäärien uskotaan pysyvän jatkossa aiempia vuosia vastaavana, mutta lupaa haetaan yksittäisten vilkkaampien käyttövuosien varalta eri aselajeille yhteenlaskettuna 100 000 laukaukselle vuodessa. Ampumaradan vähäisten meluvaikutusten ja radalla suurimmassa osassa aseita käytettävien .22 kaliiperisten luotien pienen massan (2,6 g) ja siten vähäisen haitta-ainepitoisuuden sekä käytössä olevien luotiloukkujen vuoksi tiukempiin rajoituksiin ei katsota olevan perusteita.

9.3. Ampumaradan rakenteet

Ampumarata-alue koostuu kahdesta erillisestä lajiradasta, jotka muodostuvat ampumapaikoista, maalialueesta, näiden kahden välisestä välialueesta sekä ratojen takana olevista taustavalleista. Pienoiskivääriradalla on yhteensä 50 ampumapaikkaa, joista radan kaakkoisreunan ensimmäiset 20 paikkaa ovat olleet pidemmän aikaa käyttämättä. Ampumapaikat sijaitsevat betonista rakennetulla korokkeella peltikatolla varustetussa ampumakatoksessa. Ampumapaikkojen edustalla välialueen suuntaan on suojana noin kaksi metriä leveä viirakangas, joka helpottaa patruunoiden hylsyjen poimimista. Välialueella on myös sinkityistä teräslevyistä rakennetut yläkulissit, jotka

estävät mahdollisten harhalaukausten päätyminen ylemmäs ampumasuunnassa olevaan rinteeseen. Maalialueella on koko radan levyinen betonista rakennettu näyttösuoja, jonka päällä sijaitsevat maalitaulut. Taulujen takana sijaitsevat luodit talteen keräävät luotiloukut. Loukkujen takana oleva taustavalli on osa luonnonrinnettä. Pienoiskivääriradan sivuilla on radan ympäristöstään erottavat muutaman metrin korkuiset sinkityistä teräslevyistä rakennetut seinät.

Pistooliradalla on 40 ampumapaikkaa, joista 10 luoteenpuoleisinta ovat olleet pidempään käyttämättä. Rata on jaettu väliseinällä kahteen osaan, joissa molemmissa on 20 ampumapaikkaa. Ampumapaikat sijaitsevat katoksessa, jossa on betonilattia. Ampumapaikkojen edustalla välialueen puolella on viirakangaspeite. Välialueella on kahdet sinkityistä teräslevyistä rakennetut yläkulissit. Maalialueen etäisyys ampumapaikoista on 25 metriä. Maalialue on katettu ja käytössä olevien maalitaulujen yhteydessä on luotiloukut. Maalialueen takana oleva taustavalli on osa luonnonrinnettä.

Pistooli- ja pienoiskivääriradan välissä pistooliradan vieressä on rata-alueen parkkipaikka, jonka vieressä sijaitsee varistorakennus ja siirrettävä käymälä.

9.4. Suunnitellut suojausrakenteet

Ahveniston ampumaradalla suurin ympäristöön kohdistuva kuormitus aiheutuu taustavalleihin ennen luotiloukkujen asentamista päätyneistä luodeista. Luodeista ympäristöön mahdollisesti aiheutuvia riskejä voidaan vähentää eristämällä ne maahan suotautuvista sade- ja sulamisvesistä.

Hakemuksessa alustavasti molempien lajiratojen taustavallien suojaamiseksi iskemäkohtien peittämistä soveltuvaksi katsotulla vettä läpäisemättömällä materiaalilla. Peite ulottuisi iskemäkohtien kohdalla pituussuunnassa tarpeeksi kattavasti niin, että sen arvioitaisiin eristävän vallien sisällä olevat luodit ulkopuolisilta vesiltä. Leveyssuunnassa vettä läpäisemätön peite kattaisi molempien taustavallien koko leveydet. Koska taustavalleihin ei päädy uusia luoteja, ei peitteen tarvitse olla luodinkestävä. Vaihtoehtoiseksi ratkaisuksi esitetään taustavallien kattamista esimerkiksi peltikatolla

varustetuilla katoksilla niin, että katokset peittäisivät luotien iskemäkohdat taustavallien koko leveyksiltä. Molempien vaihtoehtojen osalta niiden toteuttaminen edellyttäisi kasvuston poistamista taustavallien kohdalla. Taustavallien peittämisen tai kattamisen myötä haitta-ainepitoisia hulevesiä ei käytännössä enää syntyisi taustavallien kohdalla. Mikäli vesien imeyttämiseen vallien juurella katsotaan siitä huolimatta muodostavan riskin, voidaan vedet johdattaa taustavallien sivuille peitteen alareunaan asennettavan kourun avulla. Mikäli taustavallien ylle rakennettaisiin peitteiden sijaan katokset, asennettaisiin katosten alareunoihin vastaavasti kourut vesien johdattamiseksi taustavalleista sivuun.

Taustavallien lisäksi ampumaradalla ei katsota olevan muita radan osia, joille olisi parhaan käyttökelpoisen tekniikan periaatteiden mukaisesti saavutettavaan hyötyyn nähden perusteltua asentaa erityisiä suojausrakenteita.

Taustavallien peittäminen tai kattaminen esitetään tehtäväksi, mikäli ampumaradan toiminnalle myönnetään hakijan esittämän keston mukainen määräaikainen ympäristölupa. Ahveniston ampumaradalla suojausrakenteiden toteuttamiseen esitetään niiden vaatiman taloudellisen varautumisen vuoksi myönnettävän aikaa vähintään viisi vuotta siitä hetkestä, kun ympäristölupa on saanut lainvoiman. Hakija esittää, että ampumatoiminta voidaan aloittaa luvan myöntämisen jälkeen ennen suojausrakenteiden valmistumista, sillä ampumaradalla olevien luotiloukkujen vuoksi taustavalleihin ei käytännössä päädy uutta luotikuormitusta.

9.5 Toiminnan aloittaminen mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta

Hakija hakee ympäristönsuojelulain (527/2014) 199 §:n mukaisesti toiminnan aloittamista mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta, jotta toimintaa voidaan jatkaa keskeytyksettä. Hakija katsoo, ettei vakuutta tarvitse asettaa ottaen huomioon ampumaradan toiminnan pitkä historia suhteessa mahdollisessa muutoksenhaussa kysymyksessä olevaan ajanjaksoon. Radan käytöstä tänä aikana ei katsota aiheutuvan merkittävää ympäristön pilaantumisen vaaran lisääntymistä.

10 YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET JA NIIDEN RAJOITTAMINEN

Ampumaratatoiminnan merkittävimmät ympäristövaikutukset ja -riskit liittyvät ampumameluun sekä luotien sisältämien raskasmetallien mahdollisiin vaikutuksiin ympäristössä. Ampumaratatoiminnasta aiheutuu haitta-aineiden kulkeutumisen osalta erittäin harvoin välittömiä tai lyhyen aikavälin ympäristövaikutuksia. Sen sijaan vaikutuksia voi syntyä pitkällä aikavälillä luotien rapautuessa ja haitta-aineiden mahdollisesti kulkeutuessa maaperästä pinta- ja pohjavesiin. Erityisesti kuivassa kivennäismaassa raskasmetallien kulkeutuminen on kuitenkin äärimmäisen hidasta.

10.1 Melu ja liikenne

Ahveniston ampumaradan meluvaikutukset ovat vähäiset, eivätkä ne ylitä valtioneuvoston päätöksen ampumaratojen aiheuttaman melutason ohjearvoista (VNp 53/1997) mukaisia rakennetuille alueille esitettyjä ohjearvoja. Radalla käytettävien, urheiluummuntaan tarkoitettujen aseiden melupäästöt ovat yleisesti isompiin asetyyppeihin verrattuna vähäisempiä, ja radan sijainti jyrkkärinteisen supan pohjalla rajoittaa merkittävästi ampumamelun leviämistä sen ympäristöön. Rinteet koostuvat akustisesti pehmeistä hiekasta ja sorasta ja ne ovat kasvuston peittämiä, minkä johdosta äänen heijastuvuus on vähäistä. Rinteen korkeus ampumaradan ja sen koillispuolella lähimmillään noin 300 metrin päässä sijaitsevan Pullerinmäen asuinalueen välillä on noin 40 metriä.

Radalla ammutaan päinvastaiseen suuntaan asuinalueeseen nähden (kohti lounasta), joten amunnasta aiheutuva melu ei kantaudu havaittavasti rinteeseen yli.

Ampumasuunnassa rinteen korkeus on ampumapaikkoihin verraten pistooliradalla noin 20 metriä ja pienoiskivääriradalla yli 30 metriä. Korkeudet ovat riittäviä merkittävästi rajoittamaan äänen leviämistä myös kohti ampumasuunnassa olevaa Ahvenistonjärveä. Koska ampumarata sijaitsee luonnonsuojelualueen ja virkistysalueena käytetyn alueen osana, ylittyvät näille asetetut valtioneuvoston päätöksen (VNp 53/1997) mukaiset ohjearvot radan välittömässä läheisyydessä. Maastonmuotojen vuoksi melun leviäminen on kuitenkin niidenkin osalta vähäistä, eikä sen katsota rajoittavan alueen käyttöä virkistystarkoitukseen.

Ampumaradalla on tehty syksyllä 2004 melumittaus, jossa mitattiin pienoiskiväärin ja isopistoolin (kaliiperi .32) meluvaikutukset kolmessa pisteessä, joista yksi sijaitsi ampumaradan parkkialueella, toinen radan koillispuolella mäkihyppytornin vieressä ja kolmas noin 200 metriä pienoiskivääriradan kaakkoisreunasta itään. Mittaustulosten ja niiden mukaan tehdyn melun leviämisen arvioinnin perusteella rinteet rajoittavat ampumamelun leviämistä voimakkaasti, eikä havaittavaa ampumamelua kantaudu rakennetulle alueelle. Ampumaradan toiminnasta tai melusta ei ole tullut valituksia toiminnanharjoittajalle tai valvontaviranomaiselle.

Ampumaradalle johtaa tieyhteys Hiihtomäentien kautta, ja radalla on erillinen parkkipaikka. Radalle kulkee sen aktiivisempaa käyttöaikana keväästä syksyyn noin 50–100 henkilöautoa viikossa.

10.2 Päästöt ratarakenteisiin ja maaperään

Ampumaradoilla suurin ympäristöä kuormittava vaikutus syntyy luotien sisältämästä lyijystä, jota päätyy ampumisen seurauksena rata-alueelle. Sen vapautuminen ympäristössä on tyypillisesti kuitenkin hyvin hidasta. Arvioitaessa tarvittavia toimenpiteitä ampumaradan mahdollisen ympäristövaikutuksen pienentämiseksi, merkittävin huomioitava tekijä on haitta-aineiden kulkeutumiseriski.

Ampumaratojen ampumapaikat, maalialueet ja näiden kahden väliset välialueet luokitellaan ratojen osana oleviksi ratarakenteiksi. Ne eivät siis sellaisenaan ole verrannollisia tavalliseen maaperään ja siihen liittyvien haitallisten aineiden pitoisuuksien kynnys- ja ohjearvoihin, vaan ratarakenneluokituksen mukaan niitä pidetään maaperästä erillisenä osana, joka voidaan toiminnan loputtua riskiperusteisesti tarvittaessa poistaa. Koska ammutut luodit päätyvät näihin rakenteisiin, voivat niissä olevien haitallisten aineiden pitoisuudet paikoitellen olla korkeat. Pilaantumisen hallinnan kannalta ratarakenteissa olevien pitoisuuksien selvittämisen sijaan keskeistä on haitta-aineiden kulkeutumiseriskin tarkkailu ja tarvittaessa sen hallinta.

Laskennallinen haitta-ainekuormitus

Ahveniston ampumaradalla käytettävät luodit koostuvat tyypillisesti lähes täysin (99 %) lyijystä, minkä lisäksi niissä saattaa olla pieni määrä (n. 1 %) antimonia sekä epäpuhtauksina hyvin vähäisiä määriä muita metalleja.

Selvästi suurin osa luotiaseradoilla ampumatoiminnan seurauksena esiintyvistä haitta-aineista keskittyy tyypillisesti ratojen taustavalleihin ja lisäksi ampumapaikkojen edustoille voi päätyä pieniä määriä laukaustilanteessa syntyvää pölyä. Ahveniston ampumaradalla taustavalleihin kohdistuvaa haitta-ainekuormitusta ei ole käytännössä syntynyt vuoden 2008 jälkeen, jolloin molemmille lajiradoille asennettiin luodit talteen keräävät muoviputket. Luotien keräämistä tehostettiin vuonna 2010, jolloin molemmille radoille asennettiin metalliset luotiloukut. Käytännössä Ahveniston ampumaradan taustavalleissa olevat haitta-aineet ovat peräisin radan perustamisen ja ensimmäisten luotiloukkujen asentamisen väliseltä ajalta (1965–2007).

Laukausmääristä ampumaradan alkuajoilta ei ole tietoa, eikä niiden suhdetta viime vuosina ammuttuihin laukausmääriin ole mahdollista arvioida tarkkaan. Taustavalleihin kertyneiden haitta-aineiden määrää on arvioitu karkeasti vuosien 2019–2021 laukausmäärien perusteella. Pistooliradan taustavalliin ehtinyt kertyä arviolta noin 7 525 kg lyijyä ja 74 kg antimonia ja pienoiskivääriradan taustavalliin noin 1 419 kg lyijyä ja 15 kg antimonia. Etenkin pienoiskivääriradan taustavallin kuormitus saattaa olla todellisuudessa suurempi, sillä radan alkuaikoina sillä on mahdollisesti ammuttu viime vuosia enemmän.

Ratarakenteisiin kohdistunut näytteenotto

Ampumaradan ratarakenteisiin kertyneitä haitta-ainepitoisuuksia on tutkittu näytteenotoilla kolmessa eri tutkimuksessa. Niistä ensimmäisessä (Ramboll 2011) tutkittiin pitoisuuksia pistooliradan ampumapaikkojen edustalta, välialueelta ja taustavallista sekä pienoiskivääriradan ampumapaikkojen edustalta ja taustavallista otetuista maanäytteistä, toisessa (Insinööritoimisto Matti Jokinen 2020) tutkittiin pitoisuuksia molempien ratojen taustavalleista otetusta näytteistä ja kolmannessa

(Envineer 2022) molemmilta radoilta ampumapaikkojen edustoilta, välialueelta ja taustavallista otetuista näytteistä. Tulokset näytteenotokertojen välillä ovat olleet vaihtelevia.

Lyijyn ja antimonin osalta kaikissa tutkimuksissa on todettu maaperän kynnsarvon ja alemman ohjearvon (VNa 214/2007) ylittäviä pitoisuuksia. Vuoden 2022 tutkimuksessa on lisäksi havaittu kuparin osalta alemman ja ylempään ohjearvon ylityksiä pistooliradan taustavallista otetuissa näytteissä sekä lyijyn ja antimonin osalta myös ylempään ohjearvon ylityksiä. Vuoden 2022 näytteistä osa otettiin lähempää pintakerrosta, kuin aiemmissa tutkimuksissa, mikä osaltaan selittää korkeampia haitta-ainepitoisuuksia. Kaikissa näytteenotoissa arseenin pitoisuudet ovat ylittäneet valtioneuvoston asetuksen 214/2007 mukaisen maaperän kynnsarvon. Pitoisuuksilla ei kuitenkaan voida katsoa olevan yhteyttä ampumatoimintaan, sillä radalla käytetyissä luodeissa ei ole arseenia, ja kynnsarvot ovat ylittyneet myös molempien näytteenottojen yhteydessä otetuissa taustapitoisuusnäytteissä.

Kokonaisuutena ampumaratatoiminnasta peräisin olevien haitta-aineiden voidaan Ahveniston ampumaradalla näytteenottojen perusteella todeta keskittyneen ratarakenteiden pintaosiin, eikä merkittävää kulkeutumista syvemmälle ole tapahtunut. Tutkimustulosten vertailun perusteella taustavalleissa olevan haitta-ainepitoisuuden voidaan todeta rajoittuvan luotien iskemäkohtaan ja sen välittömään läheisyyteen.

Haitta-aineiden kulkeutumisesta

Ratarakenteisiin luotien mukana kertyneet haitta-aineet muodostavat ympäristön suhteen riskin ainoastaan, mikäli ne rapautumisen ja liukenemisen seurauksena pääsevät kulkeutumaan laajemmalle alueelle ampumaradan ulkopuolelle. Tästä syystä ampumaratojen ympäristövaikutuksia arvioitaessa oleellista on kulkeutumisriskin määrittäminen. Koska luodit koostuvat pääosin lyijystä ja koska lyijyn kohonneet pitoisuudet siten ovat ampumaratatoiminnan suurimpana pidetty riskitekijä, keskitytään ampumaratatoiminnan vaikutuksia seurattaessa pääsääntöisesti sen kulkeutumiseen. Ahveniston ampumaradalla maaperä koostuu enimmäkseen hiekasta, ja sen

vedenläpäisevyys on siten lähtökohtaisesti hyvä. Nopeasti maakerroksissa alaspäin kulkeva vesi ehtii olla yhteydessä maan pintakerroksissa olevaan lyijyyn vain vähän aikaa, mikä osaltaan vähentää lyijyn liukenemista vajoveteen.

10.3 Pohjavesivaikutukset

Ahveniston ampumaradalla on vuodesta 2007 lähtien seurattu useina vuosina pohjaveden laatua kahdesta pohjavesiputkesta, joista toinen sijaitsee ampumarata-alueella pienoiskivääri- ja pistooliratojen välisellä alueella (ampumaradan putki, 0106) ja toinen ampumaradan luoteispuolella noin 150–190 metrin päässä pistooliradan taustavallista luoteeseen (hyppyrimäen putki, 9414).

Suurimmassa osassa näytteistä pohjavesinäytteiden metallipitoisuudet on analysoitu kokonaispitoisuuksina, ja vain kahtena vuotena mittaukset on tehty Suomen ympäristökeskuksen suositusten mukaisesti liukoisina pitoisuuksina.

Kokonaispitoisuuksien osalta ampumaradan pohjavesiputkesta otetuissa näytteissä on useimpina vuosina havaittu hyppyrimäen putken näytteitä enemmän kuparia, lyijyä ja sinkkiä. Selittäväenä tekijänä pitoisuuksien välillä on ero veden kiintoainepitoisuudessa, sillä ampumaradan putken vesi on näytteenotoissa ollut selvästi sameampaa kuin hyppyrimäen putken vesi. Liukoisten pitoisuuksien osalta pitoisuuserot putkien välillä ovat selvästi pienemmät.

Pohjaveteen liittyvään kulkeutumisriskiin vaikuttavia pääasiallisia maaperän ominaisuuksia ovat maalaji ja pohjavedellä kyllästymättömän maakerroksen (suojakerros) paksuus. Ahveniston ampumaradalla maalaji koostuu hiekasta ja sorasta, joilla on suuri vedenläpäisykyky. Siten alueella muodostuu tehokkaasti pohjavettä, mutta toisaalta veden kontaktiaika maan pintaosissa oleviin haitta-aineisiin on lyhyt. Ampumaradalla olevan pohjavesiputken kohdalla pohjavesi on 19.10.2022 tehdyn näytteenoton aikana ollut 4,03 m maanpinnan alapuolella. Suojakerroksen paksuus eniten haitta-aineita sisältävien taustavallien kohdalla on kuitenkin tätä suurempi, sillä pohjavesiputki sijaitsee taustavalleja alemmalla tasolla pienoiskivääri- ja pistooliratojen välissä.

Kokonaisuutena ampumaratatoiminnasta peräisin olevien haitta-aineiden kulkeutumiskahva pohjaveteen on Ahveniston ampumaradalla pieni. Radalle tehtyjen ympäristönäytteenottojen yhteydessä tutkittujen maanäytteiden taustapitoisuuksien perusteella ampumaradan ratarakenteissa ainoastaan antimonin ja lyijyn pitoisuudet ovat olleet alueen luontaista tasoa korkeammalla, ja vuosien 2011 ja 2022 näytteenottosyvyyksien ja pitoisuuksien vertailun perusteella niidenkin esiintyvyys on rajoittunut ratarakenteen pintaosiin. Taustavalleihin kohdistuva haitta-ainekuormitus ei ole kasvanut vuoden 2008 jälkeen, jolloin molemmille lajiradoille asennettiin ensimmäiset luotiloukut. Pohjavesinäytteistä analysoitujen liukoisten pitoisuuksien tulosten mukaan antimonin ja lyijyn määrä on alittanut niille asetetut pohjaveden ympäristölaatu-ormit (VNa 341/2009) sekä muut viitearvot, ja lyijyn pitoisuus on useimmissa tapauksissa ollut alle laboratorion määritysrajan. Kokonaisuutena näytteenottotulosten perusteella Envineerin toimesta vuonna 2022 tehdyn ympäristönäytteenoton raportissa on todettu nykytilanteessa riskin olevan pieni sille, että ampumarata-alueen maaperässä havaittuja haitta-aineita pääsisi kulkeutumaan pohjaveteen.

10.4 Jätehuolto ja viemärointi

Toiminnassa syntyviä jätejakeita ovat pahvijäte, sekajäte ja metallijäte (luodit ja hylsyty). Pahvi- ja sekajätteet toimitetaan ampumaseuran ilma-aseradan jäteastioihin, joista ne tyhjenetään Kiertokapula Oy:n Karanojan jätteenkäsittelyalueelle. Metallit toimitetaan erikseen metallinkeräykseen. Jätteiden määrä vaihtelee vuosittain jonkin verran. Vuoden 2020 ympäristölupahakemuksessa on vuodessa ilmoitettu syntyvän kerättävää pahvi- ja sekajätettä molempia noin 200 kg, luoteja noin 300 kg, hylsyjä noin 150 kg ja muuta metallijätettä noin 50 kg.

Ampumaratatoiminta ei tarvitse vettä, eikä alueella ole vesijohtoa tai viemärointiä.

Alueella oleva siirrettävä käymälä tyhjenetään tarpeen mukaan.

10.7 Paras käytettävissä oleva tekniikka (BAT)

Ahveniston ampumaradalle on tehty ulkona sijaitsevien ampumaratojen parhaan käyttökelpoisen tekniikan BAT-oppaan (Kajander & Parri 2014) mukainen haitta-aineiden hallinnan tarvearviointi. Oppaan mukaan ampumaratatoiminnan haitta-aineiden

hallinnan tarve sekä parhaat käyttökelpoiset tekniikat määritellään kohdekohtaisesti toiminnan aiheuttaman pitkän aikavälin ympäristöriskin perusteella. Parhaalle käyttökelpoiselle tekniikalle on määritelty neljä eri vaatimustasoa.

BAT-oppaan mukaisen arvioinnin perusteella Ahveniston ampumaradan päästöpotentiaali pintavesiriskien suhteen on pieni ja pohjavesiriskien suhteen kohtalainen. Tämän perusteella ampumarata luokitellaan riskitasoltaan luokkaan 2b (vaativa/pohjavesi). BAT-oppaan mukaan kyseisen riskitason radoilla riskinhallinnan kannalta riittävinä toimenpiteinä pidetään haitta-ainepitoisten vesien koontia ja tarvittaessa käsittelyä, vesien muodostumisen estämistä tai kuormituksen rajoittamista. Pohjaveden tarkkailua edellytetään 1–3 vuoden välein. Näistä toimenpiteistä Ahveniston ampumaradalla on toteutettu kuormituksen rajoittaminen molempien lajiratojen taustavalleihin asennettujen luotiloukkujen kautta. Lisäksi jatkossa loukkuja edeltävältä ajalta peräisin olevan luotikuormituksen aiheuttamien haitta-ainepitoisten vesien muodostuminen on esitetty estettävän taustavallien kattamisen tai peittäamisen avulla. Pohjaveden tarkkailua jatketaan vastaisuudessa kahdesta pohjavesiputkesta (ampumaradan ja hyppyrimäen putket) vuosittain otettavilla pohjavesinäytteillä.

Parhaan käyttökelpoisen tekniikan ja kestävänn kunnostuksen periaatteiden mukaista on jättää ratarakenteet toistaiseksi paikoilleen, koska ampumaradan toiminta jatkuu sille varatulla alueella. BAT:n mukaan kunnostus on Ahveniston ampumarataa vastaavilla radoilla ajankohtaista vasta toiminnan loputtua ja silloinkin tarvittavat toimenpiteet tehdään kunnostustarvearvioinnin ja riskinarvioinnin perusteella. Rata-alueella olevien haitta-aineiden ei arvioida aiheuttavan riskejä, joille olisi akuuttia puhdistamistarvetta. Mikäli maankäyttö muuttuu herkemäksi, tulee riskit arvioida maankäytön muutokset ja paikalliset olosuhteet huomioiden. Ahveniston ampumaradan toiminnassa huomioidaan jatkossakin parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittyminen.

11 TOIMINNAN JA SEN VAIKUTUSTEN TARKKAILU

Toiminnanharjoittaja pitää valvonnalla ja ohjeistuksella huolen, että ampuma-aikoja noudatetaan. Melumittaukset eivät ole tarpeen ampumaradan sijainnin ja aiemman melumittauksen (2004) tulosten perusteella. Mikäli toiminnan muutoksesta aiheutuisi merkittävää muutosta melutilanteeseen, selvitetään sen vaikutukset laskentamallilla. Olennaisia muutoksia ovat radalla tehtävät merkittävät muutokset esimerkiksi ampumasuuntiin tai uusien aselajien käyttöönotto.

Haitta-aineiden kertymistä ratarakenteisiin ja niiden muodostamaa kuormituspotentiaalia seurataan laukausmäärien kautta vuositasolla. Ratarakenteisiin ei sovelleta maaperän pilaantumisen ohjearvoja. Koska ampumaradan toiminta jatkuu, on parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaista jättää ratarakenteet paikoilleen. Ratarakenteen kunnostustarve tulee riskinarvioinnin perusteella arvioitavaksi, jos ampumaratatoiminta loppuu ja maankäyttö alueella muuttuu.

Ahveniston ampumaradalla tullaan jatkamaan tarkkailua kerran vuodessa ampumaradan (0106) ja hyppyrimäen (9414) pohjavesiputkista otettavilla näytteillä. Näytteistä analysoidaan lyijyn (Pb), antimonin (Sb), kuparin (Cu), sinkin (Zn) ja arseenin (As) liukoiset pitoisuudet sekä pH, sähkönjohtavuus ja sameus. Tulokset toimitetaan valvovalle ympäristöviranomaiselle. Mikäli näytteissä havaittaisiin erityisesti lyijyn ja antimonin osalta kohonneita pitoisuuksia, arvioitaisiin toimenpidetarve erikseen.

12 POIKKEUSTILANTEET JA NIIHIN VARAUTUMINEN

Hakijan arvion mukaan ampumaradan toiminnassa ei tapahdu sellaisia poikkeuksellisia tilanteita, jotka johtaisivat toiminnan aiheuttamien ympäristövaikutusten lisääntymiseen. Turvallisuuden osalta viranomainen on poliisi, joten turvallisuusasioita ei käsitellä eikä arvioida enempää ympäristölupahakemuksessa.

13 HAKEMUKSEN KÄSITTELYVAIHEET JA TARKASTUKSET

13.1 Lupahakemuksen täydennykset ja hakemuksesta tiedottaminen

Lupahakemusta on täydennetty 15.3.2023.

Hakemuksesta on kuulutettu Hämeenlinnan kaupungin verkkosivuilla 22.3.2023-28.4.2023. Hakemusasiakirjat ovat olleet kuulutusajan nähtävillä verkkosivuilla. Hakemuksen vireille tulosta on ilmoitettu Hämeenlinnan Kaupunkiuutisissa 22.3.2023. Asianosaisille on ilmoitettu hakemuksesta 16.3.2023 lähetetyllä kirjeellä ja heille on varattu tilaisuus tulla kuulluksi.

13.2 Pyydetty lausunnot

Hakemuksesta on pyydetty lausunnot Hämeen ELY-keskukselta, Hämeenlinnan kaupungin terveydensuojeluviranomaiselta sekä Hämeenlinnan Seudun Vesi Oy:ltä (HS-Vesi). Lausuntoa on pyydetty erityisesti koskien toiminnan sijoittumista pohjavesialueelle ja ELY-keskukselta lisäksi koskien toiminnan sijoittumista Natura 2000-alueelle.

Hämeen ELY-keskuksen lausunto 5.5.2023

Hämeen ELY-keskus viittaa launnossaan Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen 17.12.2021, jossa hallinto-oikeus on katsonut, että pohjaveden pilaantumisen vaaraa ei voida lupamääräyksinkään, alueen maaperä- ja pohjavesiolosuhteet sekä hulevesijärjestelyjen kannalta hankalat pinnanmuodot huomioon ottaen, ehkäistä riittävän tehokkaasti pitkällä aikavälillä. Hallinto-oikeus katsoo, että toimintaa ei hakemuksessa esitetyn selvityksen perusteella siinä tarkoitettulla paikalla voida toteuttaa siten, että pohjaveden pilaantumisen vaaraa ei olisi.

Ampumaradalla käytettävät luodit ja hylsyty sisältävät metalleja, erityisesti lyijyä, antimonia, kuparia ja sinkkiä, jotka pohjaveteen päästessään aiheuttavat sen laadun huononemista. Vaikka radalla käytettävillä luotiloukkurakenteilla voidaan valtaosa luotien sisältämistä haitta-aineista kerätä talteen, voi haitta-aineita edelleen joutua alueen maaperään ja edelleen pohjaveteen. Laukaisutapahtuman yhteydessä sekä luotien osuessa taulualueen rakenteisiin syntyy metallipölyä, joka laskeutuu ja kertyy ampumapaikan edustalle ja taulualueelle. Vaikka syntyvän metallipölyn määrä onkin

vähäinen, on se hienojakoista ja siten helpommin kulkeutuvassa muodossa kuin luotien metallit. Suurempia päästöjä voi aiheutua mahdollisten poikkeustilanteiden kuten tulipalojen ja ilkvallan seurauksena.

Ampurata-alueella tehdyissä maaperätutkimuksissa on ratojen taustavalleista, välialueelta ja ampumapaikkojen edustalta havaittu kohonneita pitoisuuksia erityisesti lyijyä ja antimonia. Tehdyn kulkeutumisrikitarkastelun (Envineer Oy 2022) perusteella antimonia ja lyijyä voi kulkeutua pohjaveteen selvästi pohjaveden ympäristönlaatonormin ja talousveden laatuvaatimuksen ylittävinä pitoisuuksina. Toiminnan jatkuessa maaperän kunnostustoimenpiteet viivästyvät, maaperään joutuvien haitta-aineiden määrä lisääntyy ja pohjaveden laatuun kohdistuvat riskit kasvavat.

Ampumaradan vaikutusta pohjaveden laatuun on seurattu kahdesta pohjavesiputkesta otetuilla näytteillä. Näytteissä on ollut talousveden laatuvaatimukset ylittäviä pitoisuuksia antimonia ja arseenia. Näytteissä on ollut myös kohonneita kupari-, lyijy- ja nikkelpitoisuuksia. Kohonneet pitoisuudet voivat johtua alueen pitkään jatkuneesta ampumaratatoiminnasta, vaikka havaittuihin pitoisuuksiin on vaikuttanut myös näytteissä ollut kiintoaines. Ampumaradan eteläpuolelta radan ja Ahveniston vedenottamon väliltä ei ole seurattu pohjaveden laatua.

Edellä mainitun perusteella Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus katsoo, että ampumaratatoiminnasta kyseisellä paikalla vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella voi aiheutua ympäristönsuojelulain 17 §:n (pohjaveden pilaamiskielto) tarkoittamaa pohjaveden pilaantumista. Pohjaveden pilaamiskielto sisältää myös vaaran aiheuttamisen kiellon. Toiminnan ei siten tarvitse aiheuttaa konkreettista pilaantumista ollakseen pohjaveden pilaamiskiellon vastaista. Ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaisia edellytyksiä ympäristöluvan myöntämiselle ei ole, joten ympäristölupahakemus tulee hylätä.

Ampumarata sijaitsee Ahveniston luonnonsuojelualueella (YSA040865) ja Ahvenistonharjun-Vuorenharjun Natura 2000-alueella (FI0310003). Natura-alueen

suojeluperusteena on kuusi luontotyyppiä (karut ja kirkasvetiset järvet, humuspitoiset järvet ja lammet, borealiset luonnonmetsät, borealiset lehdot, harjumuodostumien metsäiset luontotyypit ja puustoiset suot) sekä yksi uhanalainen laji. Natura-alueen suojeluperusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää (LSL 64a §). ELY-keskus katsoo, että pitkään jatkuneen toiminnan ja maaperän pilaantumisen seurauksena ei voida sulkea pois mahdollisuutta, että ampumarata-alueelta kohdistuu etenkin pohjavesivaikutuksen kautta merkittäviä heikentäviä vaikutuksia erityisesti luontotyyppiin karut ja kirkasvetiset järvet. Ampumarata rajautuu eteläosastaan Natura-luontotyyppiin puustoiset suot. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan myös tälle luontotyyppille voi kohdistua maaperä- ja pohjavesivaikutusten kautta heikentäviä vaikutuksia ampumarata-alueelta. ELY-keskus katsoo, että toiminnan Natura- suojeluperusteisiin kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida. Lupahakemus voidaan hyväksyä vain, jos voidaan varmistua siitä, että toiminnasta ei aiheudu merkittäviä heikennyksiä Natura-alueen suojeluperusteisiin.

Terveydensuojeluviranomaisen lausunto 27.4.2023

Hämeenlinnan kaupungin terveydensuojeluviranomainen toteaa lausunnossaan, että terveydensuojelulain 763/1994 tarkoituksena on väestön ja yksilön terveyden ylläpitäminen ja edistäminen sekä ennalta ehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia elinympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa. Terveydensuojelulain 2 §:ssä edellytetään, että elinympäristöön vaikuttava toiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että väestön ja yksilön terveyttä ylläpidetään ja edistetään. Elinympäristöön vaikuttavan toiminnan harjoittajan on tunnistettava toimintansa terveyshaittaa aiheuttavat riskit ja seurattava niihin vaikuttavia tekijöitä. Toimintaa on harjoitettava siten, että terveyshaittojen syntyminen mahdollisuuksien mukaan estyy.

Ahveniston ampumaseura ry:n hakemuksessa on huomioitu terveydensuojelulaissa lueteltuja riskejä muun muassa raakaveden riskejä ja melua. Terveydensuojelulain 27 §:n mukaan asunnossa tai muussa oleskelutilassa esiintyvät melu, värinä, haju, valo, mikrobit,

pöly, savu, säteily tai muu niihin verrattava voi aiheutua terveyshaittaa asunnossa tai muussa tilassa oleskelevalle.

Terveydensuojeluviranomaisen tiedossa lähin melulle tai pölylle erityisen altis kohde sijaitsee noin 800 metriä ampuradasta kaakkoon. Muut erityisen alttiit kohteet kuten sairaala, päiväkoti ja oppilaitos sijaitsevat yli kilometrin päässä ampumaradasta.

Karttatarkastelun perusteella lähin asuinkiinteistö sijaitsee linnuntietä noin 300 metrin etäisyydellä. Hämeenlinnan kaupungin terveydensuojeluviranomaiselle ei ole tullut asukkailta eikä erityisen alttiiden kohteiden tarkastuksilla yhteydenottoja Ahveniston ampumaradan melusta. Terveydensuojeluviranomainen katsoo kuitenkin, että melun ja pölyn torjunta tulee huomioida toiminnan aiheuttamina riskeinä ja niiden hallintaan tulee laatia suunnitelma, joissa otetaan huomioon paras käytössä oleva tekniikka.

Ahveniston pohjavesialue (pohjavesialuetunnus 0410902) on merkittävä raakavesilähde Hämeenlinnan alueella. HS-Vesi toimitti vuonna 2022 Hämeenlinnan, Hattulan, Kalvolan ja Akaan verkostoalueelle talousvettä noin 14 450m³/d ja vedenkäyttäjii oli noin 72 000. Vedestä noin puolet oli peräisin Ahveniston vedenkäsittelylaitokselta. Hämeenlinnan terveydensuojeluviranomainen pitää tärkeänä, että Ahveniston ampumaradan ympäristöluvassa huomioidaan Ahveniston pohjavesialueen merkitys Hämeenlinnan, Hattulan ja Akaan raakavesilähteenä. Ampumaratatoiminta ei saa aiheuttaa riskiä pohjaveden laadulle. Terveydensuojeluviranomainen pitää myös tärkeänä, että pohjavedenlaatua seurataan ympäristönsuojeluviranomaisten katsomalla tavalla. Verkostovesituloksissa ei ole ollut talousveden enimmäispitoisuuksia ylittäviä pitoisuuksia lyijyä tai antimonia.

Valtakunnallisen ohjeistuksen mukaan talousvettä toimittavien laitosten raakaveden riskit voidaan arvioida pohjavesien suojelusuunnitelmiin perustuen. Vuonna 2016 valmistui Hämeenlinnan ja Hattulan pohjavesialueiden suojelusuunnitelma. Suojelusuunnitelman riskinarvioinnissa on arvioitu kohteiden sijaintiriski ja päästöriski, joiden suuruuden perusteella ovat määräytyneet kohteiden riskiluokka A-D. Ahveniston ampumaradan riskipistemääräksi tuli 48, mikä merkitsee kuulumista luokkaan D.

EU:n uuden juomavesidirektiivin (EU) 2020/2184 toimeenpanemiseksi Valtioneuvosto on antanut asetuksen (7/2023) talousveden tuotantoketjun riskienhallinnasta ja omavalvonnasta. VNA 7/2023 §4 mukaan talousvettä toimittavan laitoksen riskinarvioinnissa arvioidaan koko vedentuotantoketjun riskit mukaan lukien raakaveden riskit. Asetuksen 5 §:n mukaan talousvettä toimittavan laitoksen tulee määrittää riskinarvioinnin perusteella riskienhallintatoimenpiteet talousveden terveydellisen laadun ja käyttökelpoisuuden turvaamiseksi ja tunnistaa toimenpiteistä vastuussa olevat toimijat. Koska ampumaradan toiminnasta on riskiä pohjavedelle, terveydensuojeluviranomainen näkee, että Hämeenlinnan Ampumaseura ry on yksi VN:n asetuksessa 7/2023 mainittu Ahveniston pohjavesialueella oleva raakaveden laadusta vastuussa oleva toimija.

Terveydensuojeluviranomainen pitää tärkeänä, että toiminnanharjoittaja Hämeenlinnan Ampumaseura ry tunnistaa toimintansa riskit toteutuneen toiminnan mukaisesti ja tunnistettujen riskien varalle laaditaan suunnitelma häiriötilanteisiin varautumisesta. Häiriötilannesuunnitelmassa tulee huomioida myös kilpailujen ja alueen kunnostustöiden aikaiset riskit. Terveydensuojeluviranomainen näkee esimerkiksi kilpailun aikaisen liikenteen aiheuttamat riskit arvioimisen arvoisiksi. Terveydensuojeluviranomainen pyytää saada jatkossa tietoonsa, joko suoraan toimijalta tai Hämeenlinnan kaupungin ympäristönsuojelulta, tapahtuneet häiriötilanteet, jotta häiriöistä mahdollisesti aiheutuvia terveyshaittoja pystytään arvioimaan ja tarvittaessa antamaan ohjeita terveyshaittojen ehkäisemiksi tai minimoimiseksi. Terveydensuojeluviranomaiselle ilmoitettavat häiriötilanteet ovat esimerkiksi tapahtunut öljyvuoto tai toimintahäiriö, jolloin pöly- ja melupäästöt kasvavat.

HS-Veden lausunto 9.5.2023

HS-Vesi on lausunut Hämeenlinnan ampumaseuran hakemuksesta koskien ko. ampumaratatoimintaa edellisellä käsittelykierroksella 15.1.2020 ja saman asian käsittelyyn Vaasan hallinto-oikeudessa 13.1.2021. Tilanne ei HS-Veden kannalta ole tästä muuttunut eli alue on 1-luokan pohjavesialuetta ja HS-Veden vedenhankinnan kannalta erittäin merkittävä.

Hämeenlinnan ja Hattulan pohjavesialueiden suojelusuunnitelmassa (2016) ko. ampumarata on todettu d-luokan riskiksi pohjavedelle ja toimenpidesuositukseksi on annettu pohjaveden laadun tarkkailu. HS-Veden näkemyksen mukaan tilanne ei ole muuttunut edellisestä ympäristöluvan tarkastuskierrroksesta. Suojaustoimista huolimatta ampumaratatoiminta kuormittaa pohjavesialuetta ja lisää pohjavesien pilaantumisen todennäköisyyttä pidemmällä aikavälillä. Tästä syystä ampumaradan sijoittaminen muualle kuin 1-luokan pohjavesialueelle olisi järkevää.

Mikäli ampumaratatoimintaa alueella kuitenkin jatketaan, on hakemuksessa esitetyille suojaustoimenpiteille asetettava aikaraja ja ne olisi toteutettava mahdollisimman nopeasti ja pohjaveden laadun tarkkailua jatkettava vähintään nykyisessä laajuudessaan. HS-Vesi pyytää saada tarkkailujen ja selvitysten raportit tiedoksi.

13.3 Muistutukset ja mielipiteet

Hakemuksesta on jätetty kaksi kirjallista muistutusta.

Muistutuksessaan AA toteaa, että edustamallaan asunto-osakeyhtiöllä ei ole huomautettavaa Ahveniston ampumaseuran ympäristölupahakemukseen. Yhtiö haluaa saattaa tiedoksi huomionsa, että Ampumaseuran toiminta on jatkumoa pitkään tapahtuneelle toiminnalle sekä nykyisessä maailman tilanteessa tarvitaan harrastuneisuutta aiheeseen. Ampumaseuratoiminta on oleellinen osa Ahveniston historiaa yhdessä niin moottorirata- kuin maauimalatoiminnankin kanssa, mikä tulisi huomioida ympäristöluvan käsittelyssä.

Muistutuksessaan BB haluaa tuoda esiin ampumaradan liikenteen ja sen aiheuttamat haitat lähialueen asuinkiinteistöille. Liikennöintiin ampumaradalle ja sieltä pois, pitäisi kiinnittää erityistä huomiota ja olisi hyvä rakentaa hidaste Hiihtomäentielle kohdalle, jossa nyt on ”moottoriajoneuvolla ajo kielletty” liikennemerkki. Liikennemerkissä on maininta, että vain ampumaradalle ajo on sallittu. Muistutuksessa esitetään hidasteen

lisäksi myös puomia ampumaradalle johtavalle tielle siten, että kulkuoikeus olisi vain ampumaseuran jäsenillä.

13.4 Tarkastukset, neuvottelut, katselmukset

Ahveniston ampumaradalla on tehty tarkastus 15.6.2022 ennen lupahakemuksen vireille tuloa. Tarkastuskertomus on lupahakemuksen liitteenä. Lupahakemuksen käsittelyn aikana ei ole tehty tarkastusta.

13.5 Hakijan kuuleminen

Hakijaa on kuultu lausunnoista ja muistutuksista 9.5.2023. Hakija on toimittanut vastineen 7.6.2023, jossa on vastattu Hämeen ELY-keskuksen, Hämeenlinnan terveydensuojeluviranomaisen ja HS-Veden lausuntoihin.

Hämeen ELY-keskukselle (5.5.2023):

Hämeen ELY-keskuksen 5.5.2023 antaman lausunnon alkupuolella viitataan Vaasan hallinto-oikeuden 17.12.2021 antamaan päätökseen, jossa on katsottu, ettei ampumaratatoiminnan aiheuttamaa pohjaveden pilaantumisen vaaraa voida silloisen esityksen perusteella poistaa riittävän tehokkaasti pitkällä aikavälillä. Hämeenlinnan Ampumaseura huomauttaa, että hallinto-oikeuden päätös koskee nykyistä ympäristölupahakemusta edeltävää ympäristölupaa, jossa ei ollut mukana nykyisessä lupahakemuksessa suunniteltuja rakenteita ampumaradan taustavallien suojaamisesta. Vaasan hallinto-oikeuden päätös ei siten vastaa nykyisen lupahakemuksen mukaista tilannetta ja siinä esitettyä suunnitelmaa.

Lausunnossa mainitaan, että radalla käytettävistä luotiloukkurakenteista huolimatta luodeista peräisin olevia haitta-aineita voi joutua alueen maaperään ja edelleen pohjaveteen. Ahveniston ampumaradalla luoteja on vuonna 2008 tapahtuneen luotiloukkujen asentamisen jälkeen päätyneet maaperään ainoastaan hyvin harvojen maalitauluista täysin ohi menneiden laukausten seurauksena. Nämä luodit ovat päätyneet pienoiskivääri- ja pistooliratojen takana oleviin taustavalleihin

ampumataulujen korkeudelle, josta etäisyys pohjaveden pintaan on noin kuusi metriä. Ohi ammutuista luodeista tapahtuvaa haitta-aineiden liukenemista hidastaa mm. sitoutuminen taustavallien pintaosien orgaaniseen ainekseen ja maannoksen luontaisiin rauta- ja alumiiniyhdisteisiin, joiden vaikutuksesta varsinkin lyijyn kulkeutuminen kuuden metrin syvyyteen on erittäin hidasta. ELY-keskuksen lausunnossa ei ole huomioitu ympäristölupahakemuksessa esitettyjä suunniteltuja suojausrakenteita, joiden toteutumisen myötä pintavesien suotautumien taustavalleihin ja siten luodeista peräisin olevien haitta-aineiden kulkeutuminen pohjaveteen estyisivät käytännössä täysin. Lausunnossa mainitut hylsyty putoavat ampumapaikoille tai niiden edustalle asetetulle katoksen alla olevalle viirakangaspäällysteelle, mistä ne voidaan helposti poimia talteen ja viedä metallinkeräykseen. Hylsyty eivät siten muodosta riskiä maaperälle tai pohjavedelle.

Kuten taustavallienkin kohdalla, ampumapaikkojen edustalle laukaisutapahtuman yhteydessä vapautuvan pölyn osalta haitta-aineiden kulkeutumista estävät maan pintakerroksen orgaaninen aines sekä luontaiset maannoskerrokset. Esimerkkinä kulkeutumisesta ampumaradalla syksyllä 2022 tehdyn näytteenoton perusteella pienoiskivääriradan ampumapaikkojen edustalla lyijypitoisuus oli 10–30 cm:n syvyydeltä otetussa näytteessä kuudesosan 0–10 cm:n syvyydeltä otettuun näytteeseen verrattuna. Lausunnossa mainittujen mahdollisten tulipalojen tai ilkkivallan osalta ei voida ampumaradan osalta katsoa olevan ympäristöluvan käsittelyyn vaikuttavia riskitekijöitä. Radalla ei ole tulipaloja aiheuttavia riskikohteita, ja rata-alueella sijaitsevaa palavaa materiaalia ovat ainoastaan ampumakatosten ja varastorakennuksen puurakenteet. Ilkkivallan osalta ainoa ympäristöön kohdistuva vaikutus olisi teoreettisesti luotiloukkujen tuhoamisen kautta, mitä ei voida pitää todennäköisyytensä osalta olennaisena eikä yleisesti ampumaradan toiminnanharjoittajan vastuulla olevana riskinä.

Rata-alueella tehtyjen maaperätutkimusten tulokset kuvaavat ampumaratatoiminnan tyypillisiä vaikutuksia, jossa haitta-aineita löytyy taustavalleista sekä vähemmissä määrin ampumapaikkojen edustoilta ja paikoin ratojen välialueilta. ELY-keskuksen lausunnossa lainatussa Envineerin kulkeutumisriskitarkastelussa on todettu tehtyjen laskentojen tulosten olevan huomattavasti pohjaveteen muodostuvia pitoisuuksia yliarvioivia.

Envineerin tarkastelun raportissa on todettu riskin nykytilanteessa olevan pieni sille, että maaperässä todettuja haitta-aineita päätyisi pohjaveteen. Samoin liukoisuustestien perusteella riskin arviotiin olevan pieni myös lähitulevaisuudessa. Siten ampumatoiminnan jatkamisen lupahakemuksessa haetun määräajan loppuun (31.12.2035) ei katsota aiheuttavan pohjaveden osalta merkittävää riskiä.

Pohjaveden tarkkailu ampumaradalla on toteutettu radan viimeisimmän lainvoimaisen ympäristöluvan (päättynyt 31.12.2020) lupamääräysten mukaisesti havaintoputkista 0106 ja 9414. ELY-keskuksen lausunnossa on mainittu pohjavesinäytteissä olleen talousveden laatuvaatimukset ylittäviä pitoisuuksia antimonia ja arseenia. Antimonin osalta mainittu ylitys on tapahtunut mittaushistorian aikana ainoastaan kerran (vuonna 2009), jolloin mitattu pitoisuus oli muihin kertoihin nähden poikkeuksellinen eikä sen luotettavuutta voida siten taata. Pohjavesinäytteistä useimmat on mittaushistorian aikana analysoitu suodattamattomina kokonaispitoisuuksina eikä laatunormeihin vertaamiseen tarkoitettuina liukoisina pitoisuuksina. Vuosina 2011 ja 2022 analysoiduissa näytteissä lyijyn ja antimonin liukoiset pitoisuudet ovat olleet sekä alle talousveden laatunormien että ympäristölaatunormien. Arseeni- ja nikkelpitoisuuksien ei voida osoittaa olevan ampumatoiminnasta peräisin, sillä Suomessa käytettävät luodit eivät ole sisältäneet nikkeliä 1950-luvun jälkeen, ja arseenipitoisuudet ovat luontaisesti ylittäneet maaperän kynnyspitoisuuden myös rata-alueen ulkopuolelta otetuissa taustanäytteissä (näytteenotot Ramboll 2011 ja Envineer 2022).

Ympäristönsuojelulaki ei sisällä kieltoa sijoittaa ampumarata pohjavesialueelle.

Ampumaratojen paras käyttökelpoinen tekniikka on määritelty ympäristöministeriön julkaisemassa BAT-selvityksessä (Kajander & Parri 2014), jossa on esitetty riskinhallinnan suunnittelun lähtökohdat ja tekniset ratkaisut myös pohjavesialueella sijaitsevalle ampumaradalle. BAT-selvityksenkin lähtökohta on se, että pohjavesialueelle voidaan sijoittaa ampumarata, kun rakenteet toteutetaan parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaisesti. Ahveniston ampumaradalla parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaisia ratkaisuja ovat jo pitkään käytössä olleet luotiloukut sekä ympäristölupahakemuksessa esitetyt taustavallien suojausrakenteet, jotka yhdessä minimoivat maaperään ja

pohjaveteen kohdistuvan riskin. ELY-keskuksen lausunnossa ei kuitenkaan ole huomioitu taustavallien suojausrakenteita, vaan siinä on yleisesti ilmaistu ampumatoiminnasta voivan aiheutua pohjaveden pilaamiskiellon mukaista pohjaveden pilaantumista. Toiminnanharjoittajan näkemyksen mukaisesti yleismuotoinen ilmaisu ”voi aiheuttaa” ei itsessään ole riittävän yksityiskohtainen peruste ampumatoiminnan kieltämiselle huomioiden, että Ahveniston ampumaradan riskinhallinnan toteutuneet ja suunnitellut tekniset ratkaisut ovat ampumaratojen BAT-selvityksen suositusten mukaiset.

Ampumaradan toiminnalla ei katsota olevan merkittävää vaikutusta Ahveniston luonnonsuojelualueeseen eikä Ahveniston-Vuorenharjun Natura 2000 -alueeseen. ELY-keskuksen lausunnossa mainittiin riskin kohdistuvan erityisesti luontotyyppiin karut ja kirkasvetiset järvet, joita ampumaradan suhteellisessa läheisyydessä saattavat edustaa Ahvenistonjärvi ja Kahtoilampi. Pohjavesinäytteiden alhaisten pitoisuuksien perusteella ampumatoiminta ei muodosta niihin kohdistuvia heikentäviä vaikutuksia. Mikäli lisäksi huomioidaan pohjaveden sekoittuminen ampumaradan ja järvien välisellä matkalla ja edelleen varsinaisen pohjaveden mahdollinen sekoittuminen järviin, ei ampumaradan voida perustellusti väittää aiheuttavan järviin mainittavaa riskiä. Myös lausunnossa mainittuun luontotyyppiin puustoiset suot kohdistuvat mahdolliset vaikutukset ovat kaukaa haettuja, sillä ampumaradan maaperään aiheuttamat päästöt rajautuvat rata-alueelle, eivätkä pohjavedestä analysoidut haitta-ainepitoisuudet ole tarpeeksi merkittäviä aiheuttaakseen vaikutusta soiden lajistoon. Pohjaveden päävirtaussuunnan on lisäksi arvioitu olevan ampumaradan eteläpuolella olevaan suohon nähden päinvastaiseen suuntaan (Pohjavesitietokanta POVET). Ampumaradan vähäistä vaikutusta luonnonsuojelualueeseen korostaa osaltaan myös se, ettei asiaa ole aiemmin huomioitu esimerkiksi ELY-keskuksen antamissa Ahveniston ampumaradan edellisiä ympäristölupahakemuksia koskevissa lausunnoissa.

HS-Vedelle (9.5.2023):

HS-Vesi viittaa lausunnossaan Ahveniston ampumaradan aiemman ympäristölupahakemuksen käsittelyn yhteydessä 15.1.2020 ja 13.1.2021 jättämiinsä lausuntoihin. HS-Veden mukaan tilanne pohjavesialueen luokituksen ja vedenhankinnan

tarpeen osalta ei ole muuttunut asian aiemmasta käsittelystä. Samoin HS-Veden mukaan tilanne ampumaradan vaikutusten osalta ei ole muuttunut, ja suojelutoimista huolimatta ampumaratatoiminta kuormittaa pohjavesialuetta ja lisää pohjavesien pilaantumisen riskiä pidemmällä aikavälillä. Pohjavesialueen luokituksen ja vedenkäytön osalta Hämeenlinnan Ampumaseuralla ei ole huomauttamista lausuntoon, mutta ampumaradan vaikutusten osalta nykyisessä ympäristölupahakemuksessa esitetty tilanne ei vastaa aiemman ympäristölupakäsittelyn mukaista tilannetta.

Edellisen lupakäsittelyn aikaan ampumaradalla oli suojelutoimina jo useita vuosia käytetty uudelta haitta ainekuormitukselta suojaavia luotiloukkuja. Nykyisessä ympäristölupahakemuksessa on niiden lisäksi esitetty uudeksi suojelutoimeksi taustavallien peittämistä tai kattamista, jotka käytännössä poistaisivat ampumaradan taustavallien vanhasta luotikuormituksesta aiheutuvan liukenemisriskin. HS-Veden 9.5.2023 jättämässä lausunnossa ei kuitenkaan ole huomioitu suunniteltuja uusia suojelutoimia, vaan siinä on ainoastaan lainattu suoraan vuosien 2020 ja 2021 lausuntoja, joiden mukaan suojelutoimista huolimatta ampumatoiminta kuormittaa pohjavesialuetta.

HS-Veden lausunnossa on myös viitattu Hämeenlinnan ja Hattulan pohjavesialueiden suojelusuunnitelmaan, jossa eri kohteet on niiden pohjavedelle aiheuttaman riskin perusteella jaettu luokkiin A-D. Ahveniston ampumarata on riskiluokituksessa määritelty luokkaan D, joka on luokituksen alin taso ja tarkoittaa vähäistä riskiä.

Toimenpidesuosituksen mukaista pohjaveden laadun tarkkailua on ampumaradalla toteutettu kahdesta pohjavesiputkesta vuodesta 2007 lähtien. Analyysitulosten perusteella pohjavedestä mitatut lyijyn kokonaispitoisuudet ovat olleet vähäisiä ja alittaneet talousveden laatumormin. Suodatetuista pohjavesinäytteistä analysoidut lyijyn liukoiset pitoisuudet ovat jokaisessa niille tehdyssä mittauksessa alittaneet myös ympäristölaatumormin ja useimmissa tapauksessa lisäksi laboratorion määrittämissä rajan. Pohjaveden tarkkailua tullaan ympäristölupahakemuksessa esitetyn mukaisesti jatkamaan säännöllisesti myös tulevaisuudessa.

Hämeenlinnan kaupungin terveydensuojeluviranomaiselle (27.4.2023):

Ahveniston ampumaradan sijainti suppamuodostuman sisällä on ympäristöön kohdistuvien häiriötekijöiden kuten melun ja pölyn osalta erinomainen.

Terveydensuojeluviranomaisen lausunnossa mainitut lähin asuinkiinteistö, sairaala, oppilaitos ja päiväkotij sijaitsevat kaikki 30–40 metrin korkuisen rinteeseen toisella puolella ja ampumasuuntaan nähden päinvastaisessa suunnassa, minkä johdosta ampumaratamelulle asetetut ohjearvot eivät ylitä niiden kohdalla. Sekä aseiden laukaisuissa että luotien osumisessa luotiloukkuihin tapahtuva pölyäminen on hyvin vähäistä, eikä se ole havaittavissa ampumarata-alueen ulkopuolella. Pölyämisen vähäisyyden vuoksi se ei myöskään aiheuta ampumaradan käyttäjille terveyshaittaa. Ampumaradalla käytössä olevissa luotiloukuissa on parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaisesti edessä suojalevyt, jotka vähentävät pölyn leviämistä loukkujen ulkopuolelle.

Melun leviämisen luontaisen rajautuneisuuden sekä radalla käytettävien aseiden verrannollisesti vähäisten melupäästöjen vuoksi melun hallintaan ei katsota tarvittavan erityistä suunnitelmaa. Ympäristöluvassa haettavat ampumaradan käyttöajat ovat rajattuja meluohjearvot alittaville ampumaradoille lähtökohtaisesti sallittuihin käyttöaikoihin (päivittäin klo 7–22) nähden, mikä on itsessään parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukainen melunrajoituskeino.

Ampumaradan pohjavesivaikutukset ovat olleet vähäiset, sillä kuten terveydensuojeluviranomaisen lausunnossa on mainittu, ampumaradan riski on Hämeenlinnan ja Hattulan pohjavesialueiden suojelusuunnitelmassa luokiteltu vähäiseksi, eikä verkostovesituloksissa ole havaittu talousvesiasetuksen enimmäispitoisuuksia ylittäviä lyijy- tai antimoni-pitoisuuksia. Pohjaveteen kohdistuvat mahdolliset riskit kuitenkin tiedostetaan, ja niiden vuoksi radan taustavallit tullaan ympäristölupahakemuksessa esitetyn mukaisesti jatkossa suojaamaan ulkopuolisilta sade- ja sulamisvesiltä. Ampumatoiminnassa ei katsota muodostuvan tyypillisiä häiriötilanteita, jotka muodostaisivat erityisiä ympäristöön kohdistuvia riskejä. Ainoana mahdollisena riskitekijänä voitaisiin nähdä rata-alueelle parkkeeratusta autosta tapahtuva öljy- tai polttoainevuoto. Ampumaradalle kohdistuvan liikenteen vähäisyydestä johtuen sen todennäköisyys on kuitenkin pieni. Mahdollisesta vuodosta tai muusta tapahtumasta

ilmoitettaisiin sen tapahtuessa terveysuojeluviranomaiselle ja ryhdyttäisiin puhdistustoimiin. Melu- tai pölytilanteeseen vaikuttavia toimintahäiriöitä ampumaratatoiminnassa ei käytännössä ole.

RATKAISUOSA (YSA)

14 VIRANOMAISEN RATKAISU

Ympäristöjohtajan päätöksellä Hämeenlinnan ampumaseura ry:lle ei myönnetä ympäristönsuojelulain 27 §:n mukaista ympäristölupaa Ahveniston ampumaradan toiminnalle ja toiminnan aloittamiselle muutoksenhausta huolimatta.

14.1 Lupaharkinnan perusteet ja luvan myöntämisen edellytykset

Hämeenlinnan ampumaseura ry on hakenut Ahveniston ampumaradan toiminnalle määräaikaista ympäristölupaa 31.12.2035 saakka. Ampumaradan aiempi määräaikainen ympäristölupa on päättynyt 31.12.2020. Hämeenlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen myönsi ympäristöjohtajan päätöksellä 21.8.2020, ampumaradalle toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan. Vaasan hallinto-oikeus on kumonnut 17.12.2021 antamallaan päätöksellä ympäristöjohtajan päätöksellä 21.8.2020 myönnetyn toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan. Ampumaratatoiminnan lopettamista koskevat määräykset on annettu 31.12.2020 päättyneessä ympäristöluvassa.

Ympäristönsuojelulain 11 §:n mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, että toiminnasta ei aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja pilaantuminen voidaan ehkäistä. Saman pykälän toisen momentin mukaan toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon toiminnan:

- 1) luonne, kesto, ajankohta ja vaikutusten merkittävyys sekä pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski;
- 2) vaikutusalueen herkkyys ympäristön pilaantumiselle;

- 3) merkitys elinympäristön terveellisyyden, ja viihtyisyyden kannalta;
- 4) sijoituspaikan ja vaikutusalueen nykyinen ja oikeusvaikutteisen kaavan osoittama käyttötarkoitus;
- 5) muut mahdolliset sijoituspaikat alueella.

Ahveniston ampumarata sijaitsee vedenhankinnan kannalta tärkeällä Ahveniston pohjavesialueella ja noin 800 m etäisyydellä Hämeenlinnan alueen merkittävimmästä vedenottamosta. Lisäksi ampumarata sijaitsee Ahveniston luonnonsuojelualueella ja Ahvenistonharjun-Vuorenharjun Natura 2000-alueella.

Vaasan hallinto-oikeuden kumoamaan ympäristöjohtajan päätökseen verrattuna käsiteltävässä ympäristölupahakemuksessa lupaa haetaan määräaikaisena 31.12.2035 saakka. Käsiteltävää lupahakemusta varten on tehty täydentäviä ympäristötutkimuksia ratarakenteiden maaperästä ja pohjaveden laadusta. Hakemuksessa esitetään lisätoimenpiteenä pohjaveden pilaantumisen ehkäisemiseksi ampumaratojen taustavallien peittämistä tai kattamista siten, että valleihin ennen luotiloukkujen rakentamista kertyneistä luodeista ei pääse liukenemaan haitta-aineita maaperään ja pohjaveteen. Suojaustoimenpiteiden toteuttamiselle on esitetty hakemuksessa vähintään viiden vuoden määräaikaa luvan lainvoimaiseksi tulemisesta, mikä tarkoittaisi suojaustoimien toteutusta aikaisintaan 2028. Näin ollen radan määräaikainen ympäristölupa olisi voimassa enintään seitsemän vuotta taustavallien suojaustoimien jälkeen.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n 1–5 kohtien mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa:

- 1) terveyshaittaa;

- 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa;
- 3) 16–18 §:ssä kiellettyä seurausta;
- 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella;
- 5) eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasiutusta.

Hämeen ELY-keskus ja HS-Vesi ovat antaneet kielteiset lausunnot ympäristölupahakemukseen. Hakijan vastineen mukaan ELY-keskuksen ja HS-Veden lausunnoissa ei ole huomioitu lupahakemuksessa esitettyjä lisätoimia pohjavesien ja maaperän pilaantumisen ehkäisemiseksi. Hakemuksen mukaiselle taustavallin suojaukselle on kuitenkin esitetty vähintään viiden vuoden määräaika luvan lainvoimaiseksi tulemisesta laskien. Ampumaradan toiminta jatkuisi siten ainakin viiden vuoden ajan samankaltaisena, kuin Vaasan hallinto-oikeuden hylkäämässä ympäristöluvassa.

Päätökseen ovat ratkaisevasti vaikuttaneet Hämeen ELY-keskuksen ja HS-Veden kielteiset lausunnot ympäristölupahakemuksesta. Lausunnon antajilla on ollut käytössään koko hakemus liitteineen. Vaasan hallinto-oikeus on hylkäävässä päätöksessään todennut, että pohjaveden pilaantumisen vaaraa ei voida lupamääräyksinkään, alueen maaperä- ja pohjavesiolosuhteet sekä hulevesijärjestelyjen kannalta hankalat pinnanmuodot huomioon ottaen, ehkäistä riittävän tehokkaasti pitkällä aikavälillä. Lausunnoissa ja Vaasan hallinto-oikeuden päätöksessä on arvioitu, että nykyisen ampumaratatoiminnan jatkamisesta kyseisellä paikalla aiheutuu ympäristönsuojelulain 17 §:n mukaista vaaraa pohjaveden pilaantumiselle ja ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaiset edellytykset luvan myöntämiselle eivät täyty.

Päätöksessä on lausuntojen lisäksi otettu huomioon toiminnan sijainti vedenhankinnan kannalta tärkeällä pohjavesialueella ja luonnonsuojelualueella, vedenottamon läheisyys,

pitkään jatkunut ampumaratatoiminta ja ratarakenteissa todettu maaperän pilaantuneisuus sekä pohjavedessä havaitut lyijyn ja antimonin pitoisuudet.

Lupaviranomaisen näkemyksen mukaan hakemuksessa esitetty taustavallin suojaus ja tehdyt lisätutkimukset eivät olennaisesti muuttaisi ampumaradan toiminnan aiheuttamaa pohjaveden pilaantumisriskiä luvan voimassaoloaikana. Ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaiset luvan myöntämisen edellytykset eivät täyty.

Koska ympäristölupahakemukseen on annettu hylkäävä päätös, ei ratkaisu toiminnan aloittamisesta muutoksenhausta huolimatta eikä vastaukset yksilöityihin vaatimuksiin ja lausuntoihin ole tarpeen.

15 VASTAUS YKSILÖITYIHIN VAATIMUKSIIN JA LAUSUNTOIHIN

Ympäristölupahakemukseen annetut lausunnot on huomioitu hylkäävän ympäristölupapäätöksen perusteluissa.

16 SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki 527/2014 (YSL) 2, 5-8, 16, 17, 20, 22, 27, 34, 39, 39a, 40, 42-45, 48, 49, 52, 53, 58, 62, 65, 66, 70, 83, 85, 87, 89, 94, 168, 170, 190, 191, 205, 222, 223 §

Valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta 713/2014 (YSA) 2-4, 7, 11-15 §

Valtioneuvoston päätös ampumaratojen aiheuttaman melutason ohjearvoista 53/1997

Luonnonsuojelulaki 1096/1996 (LSL) 64a §

Hallintolaki 20, 22, 43-45, 47, 54, 62 a §

Jätelaki (JL) (646/2011) 8, 12, 13, 15, 29, 72, 118, 118 a, 119 §

Hämeenlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen taksa (kv 8.6.2020 § 68)

17 MAKSUT JA VAKUUDET

Hämeenlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen 1.8.2020 voimaan tulleen taksan (kv 8.6.2020 § 68) mukaan ulkona sijaitsevan ampumaradan ympäristöluvasta

peritään 1960 € käsittelymaksu. Lisäksi peritään taksan 4.1 §:n d-kohdan mukaan 400 € lehti-ilmoituksista.

Maksua on alennettu taksan kohtien 8.1 § perusteella 50 %, koska hylkäävän perusteet ovat olleet selkeät.

18 PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä lupapäätös on lainvoimainen 30 päivän kuluttua päätöksen tiedoksisaannista, jos päätökseen ei haeta muutosta. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisesta.

19 PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös annetaan tiedoksi julkisella kuulutuksessa noudattaen, mitä hallintolain 62 a §:ssä säädetään. Kuulutus ja lupapäätös pidetään nähtävillä verkossa 27.6.-3.8.2023 välisen ajan. Kuulutus julkaistaan Hämeenlinnan verkkosivuilla osoitteessa www.hameenlinna.fi/ilmoitustaulu ja lupapäätös valitusosoituksineen osoitteessa hameenlinna.tweb.fi. Valitusajan päättymispäivä on 3.8.2023.

Päätöksestä tiedotetaan Hämeenlinnan Kaupunkiutisissa. Päätös lähetetään hakijalle, lausunnon antaneille sekä niille, jotka ovat päätöstä erikseen pyytäneet. Päätöksestä ilmoitetaan asianosaisille, joille hakemuksesta on erikseen annettu tieto.

20 MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen haetaan muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla ympäristönsuojelulain 190 §:n mukaisesti. Asian käsittelystä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta. Valitusosoitus ilmenee päätöksestä.